

משחק ליכרון באזרחות

עריכה: אילנית כהן

בנושא: זכויות אדם / זכויות טבעיות

משחק ליכרון – מושג והגדרה

הוראות המשחק:

1. מפזרים את כל הכרטיסים הפוכים על השולחן בשתי קבוצות נפרדות. כרטיסיות ההגדרה לחוד (3 בעצמה) וכרטיסיות המושגים (3 בעצמה) לחוד.
2. כל ילד בתורו חושף כרטיס מושג וכרטיס הגדרה, כק, שכל הילדים רואים אותם.
3. אם כרטיס המושג מתאים לכרטיס ההגדרה הוא לוכד בהם. אם לא, הוא מחזיר אותם, כשהם הפוכים לשולחן, ומניח אותם באותם מקומות שבהם הם היו.
4. המנצח – הילד שאוסף את מספר הכרטיסים הגדול ביותר.

חופש הביטוי	חופש דת	הזכות להליך הוגן
חופש התנועה	הזכות לשם טוב	הזכות לכבוד
הזכות לפרטיות	הזכות לקניין	הזכות לחופש העיסוק
חופש המחשבה והמצפון	הזכות לחיים ובטחון	הזכות לשיוויון

❖ לכל אדם זכות להחזיק בכל דעה/ מחשבה בכל נושא לפי בחירתו ❖ לכל אדם זכות לפעול בהתאם למצפונו / לפעול על פי נטיות ליבו והערכים בהם הוא מאמין	זכותו של כל אדם שאף אחד לא יפרסם אודותיו מידע שיקרי שלילי	לכל אדם זכות לבטא את עמדותיו/ דעותיו/ מחשבותיו /אמונותיו בכל דרך (לבוש, פולחן, תקשורת, אמנות, בדיבור, בכתב וכו') ובפומבי/ בגלוי
❖ זכותו של כל אדם באשר הוא אדם לקבל יחס שווה בפני החוק ללא הבדל דת גזע לאום מין שפה מוצא, מראה חיצוני, מוגבלות מסוימת והשקפת עולם. ❖ אין להפלות אדם בשל זהותו, שיוכו סממן חיצוני או מגבלה כלשהי	❖ זכותו של כל אדם שאף אחד לא יפגע בחייו ובגופו . ❖ חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים.	זכותו של כל אדם שאף אחד לא יחשוף / יחדור לחייו, לגופו, לחפציו ללא הסכמתו
❖ לכל אדם הזכות להחזיק ברכוש/ בדבר שיש לו ערך כלכלי ולעשות בו כרצונו ללא התערבותם של אחרים. ❖ אין לפגוע בקניינו של אדם ❖ יש קנין חומרי וקנין רוחני.	זכותו של כל אדם שלא להיות נתון ליחס משפיל/ ליחס מזלזל/ ליחס מבזה/ ליחס פוגעני	לכל אדם זכות לעבוד בכל עבודה/ מקצוע / משלח יד (כפוף להכשרה נדרשת/ רישוי)
❖ אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו/ אדם זכאי כל עוד לא הורשע בדין ❖ כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי -- ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר	לכל אדם הזכות להחזיק בכל אמונה, להשתייך לכל קבוצה דתית, לקיים כל טקס, מנהג, או פולחן	זכותו של כל אדם לנוע בחופשיות ממקום למקום.

משחק ליכרון – מושג ואירוע

הוראות המשחק:

1. מפזרים את כל הכרטיסים הפוכים על השולחן
בשתי קבוצות נפרדות. כרטיסיות האירוע לחוד
וכרטיסיות המושגים לחוד.

2. כל ילד בתורו חושף כרטיס מושג וכרטיס
אירוע כך שכל הילדים רואים אותם, אם
כרטיס המושג מתאים לכרטיס האירוע הוא
זוכה בהם. אם לא, הוא מחזיר אותם הפוכים
למקום.

3. המנצח – הילד שאוסף את מספר הכרטיסים
הגדול ביותר.

פרטיות	כבוד
חופש העיסוק	הזכות לשם טוב
חופש דת	קניין
חיים וביטחון	חופש המחשבה והמצפון
חופש הביטוי	שוויון
הליך (משפטי) הוגן	חופש התנועה

אדם צמחוני, מבטא את הזכות ל _____	שרית החלה לעבוד בחברת שמירה בשם הזכות ל_____
בעיתון ציירו קריקטורה על נשיא המדינה, מבטא את הזכות ל_____	העובד טוען שהמעסיק שלו השפיל ביזה והעליב אותו. הזכות שנפגעה היא _____
עדים ביקשו שאף אדם לא יהיה נוכח בזמן שהם מעידים, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	אסרו על עוברי האורח להיכנס לשכונת נווה דקלים בגלל התראה על מכונית תופת. הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____
חיל האוויר לא מוכן שנשים ילמדו טייס, אלא רק בנים, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	משרד החינוך אסר על התלמידים לקנות ולהביא לבית הספר " מזון מהיר ", מכון שאיננו בריא וגורם לכולסטרול רע בגוף. בשם הזכות ל _____

אסרו על התלמידים לקרוא את תפילת הדרך בדרכם לטיול השנתי, הזכות שנפגעת היא הזכות ל _____	העיתון פרסם אודות ראש העיר מידע שיקרי שלילי הזכות שנפגעה היא _____
בכניסה לבית המשפט, השומר דרש לערוך חיפוש בתיקים של האנשים שנכנסו למבנה. הזכות שנפגעה היא הזכות ל _____	העובד לקח מהאופה ללא רשותו את המתכון לעוגה. הזכות שנפגעה היא הזכות ל _____

עקרונות הדמוקרטיה

הוראות הכנת המשחק:

לפניכם שני דפים המחולקים לשישה חלקים, יש להדביק את הדפים האחד על גבי השני ולגזור על הקווים כך שבסופו של דבר יתקבלו 6 קלפים הכתובים בשני צידי הדף.

משחק "מהתחלה ועד הסוף" – מועד והעדרה

במשחק ישנם 6 קלפים, כאשר בצד אחד של הקלף ישנו סמל עיקרון ובצד השני של הקלף ישנה העדרה של עיקרון מסוים.

מספר השחקנים: שחקן אחד.

מטרת המשחק: לזהות את ההעדרה המתאימה למועד ולהכיר למילה:
"סוף"

הוראות המשחק:

- א. הקלפים מונחים על גבי השולחן כאשר אנו רואים את הקלפים עם המילה "התחל" וכאשר הקלפים עם שמות עקרונות הדמוקרטיה.
- ב. על השחקן להריט את קלף "התחל" ולהפוך אותו, על השחקן לקרוא את ההעדרה הכתובה על הקלף שהפך ולזהות את העיקרון.
- ג. על השחקן להפוך את הקלף שבידו על מנת לקרוא את ההעדרה הבאה ולזהות אם אותה מבין כל שאר הקלפים המונחים על השולחן.
- ד. כך יש לחזור על מה שנעשה בשלב ג, עד אשר התלמיד מזהיר למילה "סוף".

הערה: במידה והשחקן לא הביע זמינה "סוף" בסיום המשחק אזי הוא
טעה בהכדרה של הציקרון באחד השלבים וצלי'ו לחזור ולשחק את
המשחק מהתחלה.

התחל

עקרון שלטון
העם

עקרון שלטון
החוק

עקרונ הכרעת
הרוב

עקרונ
הפאורליזם

עקרונ הסכמת
השטון

האזרחים הם הריבון, אבל את הריבונות הם מצהירים מרצונם החופשי לנציגיהם
לתקופת זמן מוגדרת ומוגבלת.

ההחלטות המדיניות אינן מתקבלות ישירות על ידי העם, אלא על ידי גופים (כנסת, ממשלה) אשר נבחרו על ידו. אם נציגים העם חורגים מן הסמכות שניתנה להם, רשאי העם להחליפם. באמצעות בחירות במועד שנקבע.

חברי הכנסת מייצגים את מאוון דעות האזרחים שבחרו בהם, כלאמר לזה דמוקרטיה עקיפה ויצוגית. במדינות מסוימות יש משאל עם ולזה דמוקרטיה ישירה.

מצרכת של כללים / תקנים / צווים / הוראות / נהלים

חובת הציות לחוק חלה על כולם / האזרחים ורשויות השלטון כגופים לחוק / קיימת מצרכת חוקים אחת שכולם חייבים לציית לה.

החוק נחקק ע"י הרשות המחוקקת בתהליך קבוע בחוק / בהליך דמוקרטי

ככל צניין השנוי במחלוקת, ההחלטות במדינה מתקבלות על פי רצון הרוב – באמצעות הצבעה, הרוב קובע וזה משקף את הרצון של רוב האוכלוסייה. ולאת בכדי שכל בני האדם יוכלו לחיות יחדיו למרות המחלוקות והשנוי .

המיצוט חייב לקבל את הכרעת הרוב, מותר לו לבקרה ולנסות לשנותה באמצעים חוקיים, אך אסור שההחלטות של הרוב יפגעו בזכויות המיצוטים.

הכרה בריבוי קבוצות וריבוי דעות.

- הכרה בזכות הקיום של דעות והשקפות/רצונות שונים בחברה.

- הכרה בזכותן לבטא את עצמם (להשמיץ את דעותיהם) ולהתארגן במסגרות

שונות כדי לאמץ את זכויותיהם ולהשיג את האינטרסים האישיים שלהם.

- מתן לגיטימציה (תוקף חוקי, זכות) לכל הקבוצה לפעול ולשמור את מה

שמייחד אותה

פיקוח וביקורת על השלטון באמצעות:

מוסדות פורמאליים: בתי משפט, כנסת, מבקר המדינה.

מנגנונים בלתי פורמאליים: אומנות, תקשורת, דעת קהל (=הפגנות,

מכתב, מחאה).

צריק להגביל את כוחו של השלטון המרכזי בידו עוצמה רבה, אותה הוא צפוי לנצל

לרעה על ידי פגיעה באזרחים בזכויות אדם וקבוצות מיעוט.

העוצמה באה לידי ביטוי בשליטה על משאבים כלכליים, שליטה על מקורות מידע

ושליטה על מנגנוני אכיפה. מטרת עיקרון זה לאנוש צריכות ושירותיות השלטון

ולתתן על הדמוקרטיה וערכיה.

סוף

משחק "מההתחלה ועד הסוף" – מושג ואירוע

המשחק יסוגל שיטה קלפית כאשר בצד אחד של הקלף יסנו שם של ציקרון ובצד הסני של הקלף יסנו אירוע המדגים את הציקרון.

מספר השחקנים: שחקן אחד.

מטרת המשחק: לללות את ההכדרה המתאימה לאירוע ולהגיש למילה: "סוף"

הוראות המשחק:

- א. הקלפים מונחים על גבי השולחן כאשר אנו רואים את הקלפים עם המילה "התחל" וכל שאר הקלפים עם שמות ציקרונות הדמוקרטיה.
- ב. על השחקן להרים את קלף "התחל" ולהפוק אותו, על השחקן לקרוא את האירוע הכתוב על הקלף שהפך ולללות את הציקרון.
- ג. על השחקן להפוק את הקלף שבידו על מנת לקרוא את האירוע הבא ולללות גם אותו מבין כל שאר הקלפים המונחים על השולחן.
- ד. כק יש לחזור על מה שנעשה בשלב ג, עד אשר התלמיד מגיש למילה "סוף".

הצרה: במידה והשחקן לא הגיש למילה "סוף" בסיוט המשחק אגוי הוא טעה באחד השלבים וצלי לחזור ולשחק את המשחק מההתחלה.

התחל

עקרון שלטון
העם

התחל

עקרון שלטון
העם

עקרון שלטון
החוק

עקרון הכרעת
הרוב

עקרון
הפאורציפ

עקרון הסכמת
השטון

בארצות הברית נשיא המדינה ממנה את השופטים בבית המשפט העליון.
לאחרונה התעורר דיון ציבורי בשאלה אם לשנות את שיטת המינוי.
התומכים בשיטה זו טענו שהנשיא נבחר על ידי ציבור האזרחים, וכאשר הוא
ממנה בעלי תפקידים הוא מבטא את הצמדה של הבוחרים בצניין.
העיקרון הדמוקרטי שעליו מתבססת הטענה של התומכים בשיטה הקיימת
הוא: _____

מדינת ישראל מחייבת את יצרני הסיגריות להצמיד תווית אזהרה למוצרים
שהם משוקים, יצרני סיגריות שלא יפעלו על פי הכללים המחייבים ייעוץ,
ויוטלו עליהם קנסות כבדים.
העיקרון הדמוקרטי שיצרני הסיגריות מחויבים לפעול על פיו הוא: _____

בסודן היה סכסוך ממושך בין תושבי צפון המדינה לתושבי דרום המדינה. כדי
לסיים את הסכסוך הוחלט לערוך הצבעה שבה יחליטו תושבי הדרום אם הם
רוצים להיפרד מהצפון, ולהקים מדינה משלהם, התקיימה הצבעה ובה
הצביעו כתשעים אחוז מהמתתפים בעד הפירוד.
העיקרון הדמוקרטי שהתממש בתהליך שהתרחש בסודן הוא: _____

באחת המדינות פרסמה רשות הדואר חוברת הנחיות בנושא הנפקת בולים חדשים. בחוברת נאמר כי רצוי שהאיורים על גבי הבולים החדשים יהיו מאוונים ויתבססו על נושאים המייחדים קבוצות שונות באוכלוסייה. הצ'קרון הדמוקרטי שבאה לידי ביטוי בהנחיות של רשות הדואר הוא: _____

ציתון מקומי מסוים החליט להיאבק בתופעה של שוטרים הצוברים עברות תנועה שאינן קשורות למילוי תפקידם. לשם כך, פרסם הציתון במשך כמה שבועות תמונות של מכוניות משטרה שעברו עברות תנועה, הדבר מותר בכדי שהאזרחים יוכלו לבקר בעילות לו. הצ'קרון הדמוקרטי שביקש הציתון לממש הוא: _____

סוף